RAADSVOORSTEL

zaaknummer:	1346666
afdelingsnaam:	Leefomgeving
steller:	Liesbeth Hersbach
telefoonnummer	035 629 2161
onderwerp:	Aanpassing GWP-maatregel berging 1221 Minckelersstraat

Voorstel

1. Het in het meerjarig investeringsprogramma IP 2023 opgenomen krediet voor grondaankoop voor de waterbergingskelder ad € 3.500.000 en de kredieten 'vuilwaterberging kelder Centrum/oost' (IP 2024 € 135.000 en 2025 € 6.394.000) uit het Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026 in te zetten voor de Overdekte gracht.
2. Een aanvullend krediet van € 7.896.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Overdekte gracht. De extra kapitaallasten (€ 142.000) te dekken door het verhogen van de rioolheffing met circa 1,5% en dit te verwerken in de voorjaarsnota.
3. Het krediet voortvloeiend uit de hiervoor genoemde beslispunten van in totaal € 17.925.000 vrij te geven voor uitvoering van de Overdekte gracht.

Planning

Titel	Toelichting	BEELDVORMING	OORDEELSVORMING	BESLUITVORMING
Aanpassing GWP maatregel berging 1221 Minckelersstraat	Voorgesteld wordt bestaand krediet in te zetten voor realisatie van een Overdekte gracht in de Minckelersstraat en hiervoor ook aanvullend krediet beschikbaar te stellen	BVS 07-02-2024 Cie 20-03-2024	Cie 20-03-2024	Raad 03-04-2024

Samenvatting

In 2020 heeft de gemeenteraad het Gemeentelijk Watermanagement Plan (GWP) 2021-2026 vastgesteld, inclusief een uitvoeringsprogramma voor 2021-2030. Om Hilversum klimaatbestendig te maken is de maatregel '5.000 m³ ondergrondse waterberging in postcodegebied 1221' opgenomen. Met als doel om in de toekomst bij hevige regenval wateroverlast te beperken en schade te voorkomen voor onder andere de Lorentzweg en Kleine Drift.

Bij de nadere uitwerking van deze maatregel is eerst in het rioolstelsel gemeten, om het functioneren in de praktijk goed te begrijpen en er voor te zorgen dat we 'het goede doen'. Uit de monitoring bleek dat het hoofdriool in de Minckelersstraat als een flessenhals werkt. Dat komt door meerdere aanpassingen in het hoofdriool van de afgelopen zestig jaar. Zolang deze flessenhals niet wordt opgelost is het niet mogelijk om de wateroverlast in postcodegebied 1221 en het centrum te beperken.

De maatregel waterberging 1221 is zodanig aangepast dat én de flessenhals in het hoofriool wordt opgelost én de berging wordt vergroot. Dit is de aanleg van een groot riool, een 'Overdekte gracht', in de Minckelersstraat. Een hele grote rioolbuis van 2x3 meter over 1 kilometer lengte die alle hier aanwezige knelpunten oplost en 3.600 m³ berging toevoegt.

Door de lange afschrijftermijn van de Overdekte gracht van 100 jaar is de stijging van de rioolheffing en daarmee ook de verhoging van de woonlastennota beperkt tot circa 1,5%. De stijging van de rioolheffing gaat in als de investeringen voor de Overdekte gracht zijn afgerond. Volgens de planning zal de Overdekte gracht in 2028 gereed zijn.

Inleiding

Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018 (DPRA) heeft als doel dat Nederland in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig is ingericht. Gemeente Hilversum heeft hiervoor klimaatadaptieve maatregelen opgenomen in het GWP 2021-2026.

Een van de maatregelen is de aanleg van een waterberging van 5.000 m³. Voor de uitwerking van de maatregel waterberging 1221 is in het GWP opgenomen dat eerst gemeten zou worden in de riolering. Om zo het daadwerkelijk functioneren goed te begrijpen en te zorgen dat we 'het goede doen'.

In dit voorstel worden eerst de resultaten uit de monitoring behandeld. Vervolgens wordt de voorgestelde maatregel, namelijk de aanleg van een groot riool, een Overdekte gracht, in de Minckelersstraat, toegelicht.

Doel

Het doel is het uitvoeren van de maatregel Overdekte gracht in de Minckelersstraat in de periode 2024-2028 om schade te voorkomen en overlast te beperken bij intensieve regenval in de wijk 1221. Hiermee wordt invulling gegeven aan het klimaatadaptatie beleid zoals op genomen in het GWP 2021-2026.

Toelichting

Sinds de jaren vijftig kennen we in Hilversum bij hevige regenval wateroverlast en schade, vooral in postcodegebied 1221 en in het centrum. Er staat op die momenten veel water op straat en water loopt de huizen in aan de Lorentzweg en Kleine Drift en er staat water in de Beatrixtunnel.

Water uit het Centrum, Noord, Trompenberg, Boomberg en Oost wordt via het hoofdriool in de Minckelersstraat vervoerd naar de bufferbakken en rioolwaterzuivering bij Anna's hoeve. Uit de uitgevoerde metingen blijkt dat de vernauwingen en drempels in het stelsel leiden tot een beperkte waterafvoer. Bij de Kleine Drift is meteen een eerste knelpunt, waardoor het water moeilijk weg kan stromen. Het hoofdriool raakt bij veel regen overvol en er komt water op straat. Een deel van dit water opslaan in een waterberging, zoals de voorgenomen maatregel in het GWP 2021-2026, zorgt voor een kleine verbetering. Maar op de laagste plekken in 1221 blijft toch bijna net zoveel water op straat staan, omdat het water zich hier ophoopt. Pas wanneer het water bij de Kleine Drift een stuk hoger staat dan bij Anna's Hoeve, heeft het water genoeg energie om voorbij alle knelpunten in het hoofdriool te komen en kan het wegstromen. Zonder het oplossen van de knelpunten in de afvoer is de aanleg van 5.000 m³ berging dus niet effectief.

Door de beperkte waterafvoer in de Minckelersstraat wordt de buffercapaciteit bij Anna's Hoeve, die in 2012/2013 is vergroot naar 44.000 m³, niet efficiënt benut. Het gevolg is water op straat bij de Kleine Drift en Lorentzweg, terwijl de opvangbakken bij Anna's Hoeve nog niet volledig gevuld zijn.

Om te komen tot een adequate oplossing voor het waterprobleem is onderzoek gedaan naar het functioneren van de riolering in dit gebied. De resultaten van de rioolmetingen zijn verwerkt in het rekenmodel. Meerdere mogelijke oplossingen zijn doorgerekend en beoordeeld op een aanvaardbaar niveau van water op straat waarbij geen schade ontstaat. Zoals het wegnemen van drempels en vernauwingen, de aanleg van extra afvoerriolen en een maximale verruiming van het hoofdriool.

Alleen het maximaal verruimen van het hoofdriool is technisch realiseerbaar en lost het probleem van de flessenhals op. Het nieuwe hoofdriool is een rechthoekige buis van 2x3 meter over 1 kilometer lang. Hiermee wordt tevens 3.600 m³ extra waterberging aangelegd. Deze maatregel noemen we de Overdekte gracht.

In het GWP is als ontwerpeis opgenomen dat een bui van 70 millimeter geen schade mag veroorzaken vanuit de openbare ruimte. Met de Overdekte gracht wordt dit doel behaald. En met de maatregel afkoppelen in 1221 uit het GWP wordt het rioolsysteem nog robuuster voor klimaatverandering. De realisatie van de Overdekte gracht vindt plaats binnen de uitvoeringstermijn genoemd in het GWP, deze loopt tot en met 2030.

Argumenten

1.1 Met de maatregel Overdekte gracht wordt voldaan aan de doelstelling uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018

Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018 heeft als doel dat Nederland in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig is ingericht. Water op straat mag geen schade tot gevolg hebben aan gebouwen, zoals nu bij een hele intensieve regenbui optreedt aan de Kleine Drift en Lorentzweg. De Overdekte gracht vervangt de voorgenomen maatregel '5.000 m³ berging' die hiervoor was opgenomen in het GWP.

1.2 Het hoofdriool in de Minckelersstraat is de ruggengraat van het rioolstelsel

Dit transportriool is het belangrijkste riool voor de afvoer van het rioolwater van 1221, Centrum, Noord en Oost naar de zuivering. Het is een voorwaarde dat dit riool robuust is: nu én voor de toekomstige ontwikkelingen. Op diverse locaties vindt ontwikkeling plaats of zijn ontwikkelingen voorzien. Dit leidt tot toename van regenwater- en vuilwaterafvoer. Zolang de flessenhals in het rioolstelsel blijft, zullen wateroverlastproblemen verder toenemen.

1.3 De oorspronkelijke maatregel, een waterbergingsbak in 1221, is niet effectief genoeg gebleken

Uit monitoring in de riolering en uit berekeningen is gebleken dat de maatregel van een waterbergingsbak van 5.000 m³, als op zichzelf staande maatregel, maar heel beperkt helpt voor de regenwateroverlast op laag gelegen delen in Hilversum-Oost. Dat komt door de afvoerknelpunten in het transportriool in de Minckelersstraat, waardoor het regenwater niet snel genoeg afgevoerd kan worden. De impact van deze knelpunten was ten tijde van het opstellen van het GWP niet bekend.

1.4 De Overdekte gracht is een extra waterberging én lost de knelpunten op in de waterafvoer

De Overdekte gracht vervangt het transportriool aan de noordzijde van de Minckelersstraat. Door de grote maat van 2x3 meter over 1 kilometer lengte levert het netto 3.600 m³ extra waterberging op. Tegelijk lost het de waterafvoer knelpunten in het huidige riool op. Door deze combinatie wordt water op straat beperkt en wordt de waterberging bij Anna's Hoeve sneller en beter benut.

1.5 De Overdekte gracht maakt het scheiden van het stelsel in de toekomst mogelijk

Op de lange termijn kan de functie van de Overdekte gracht wijzigen. In postcodegebied 1221 ligt nu een gemengd rioolsysteem waar vuilwater en regenwater samen in één buis naar de waterzuivering worden afgevoerd. Over 40 jaar is de afschrijvingstermijn van dit rioolstelsel bereikt. Bij de vervanging kan het worden omgebouwd naar een gescheiden stelsel en zou de Overdekte gracht kunnen worden ingezet voor de afvoer van regenwater naar vijvers Anna's Hoeve. De verbinding tussen de Overdekte gracht en Anna's Hoeve wordt nu nog niet gerealiseerd.

1.6 De werkzaamheden kunnen worden gecombineerd met andere maatregelen

De werkzaamheden in de Minckelersstraat kunnen in de uitvoering gecombineerd worden met maatregelen uit andere taakvelden zoals Energietransitie. Zo wordt binnenkort een verkenning en haalbaarheidsstudie afgerond naar de kans om warmte uit de rioolzuivering bij Anna's Hoeve te benutten voor duurzame verwarming en koeling van 2.000 woningen in Oost.

Kanttekeningen

1.1 De werkzaamheden zullen tijdelijk leiden tot overlast voor bewoners en verkeer

Om de overlast zoveel mogelijk te beperken, zullen de werkzaamheden in een aantal fasen worden uitgevoerd, van kruispunt naar kruispunt. Hiervoor wordt een goede, integrale verkeersoplossing uitgewerkt om verkeersoverlast zoveel mogelijk te voorkomen, hierin worden ook de hulpdiensten meegenomen.

2.1 Het is een grote investering

De kosten voor voorbereiding en realisatie van de Overdekte gracht zijn hoger dan waarin was voorzien in het GWP. Het werkgebied is, met een omvang van 1 kilometer, veel groter dan de eerder geplande waterberging. Het vergt daarnaast veel voorbereiding voor de technische uitwerking, diverse onderzoeken en het verleggen van kabels en leidingen. Vanwege de omvang is een Europese aanbesteding nodig.

2.2 De investering is groot, maar noodzakelijk

Vanuit Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie moeten overheden ervoor zorgen dat Nederland in 2050 klimaatrobuust en klimaatbestending is ingericht. Het beperken van water op straat en voorkomen van schade in huizen is onderdeel van dit plan. De gemeente geeft hiermee invulling aan de hemelwaterzorgplicht. Bij het Deltaplan hoort de Impulsregeling Klimaatadaptatie. Voor de maatregel Overdekte gracht zal gekeken worden naar mogelijkheden voor het verkrijgen van subsidie vanuit deze of andere regelingen.

2.3 De rioolheffing wordt met circa 1,5% verhoogd

De extra investering van € 7.896.000 komt ten last van de rioolheffing. Door de lange afschrijftermijn van de Overdekte gracht van 100 jaar is de stijging van de rioolheffing en daarmee ook de verhoging van de woonlastennota beperkt tot circa 1,5%. De stijging van de rioolheffing gaat in als de werkzaamheden voor de Overdekte gracht zijn voltooid (2028).

Financiën, middelen & capaciteit

Voor het realiseren van de Overdekte gracht is in totaal € 17.925.000 benodigd. De voorbereiding en uitvoering van het krediet strekt zich over meerdere jaren uit, hiervoor is de onderstaande planning opgesteld.

Fasering uitgaven	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
onderzoeken	125.000				
verleggen k&l			350.000		
Aanneemsom				10.050.000	6.000.000
VAT kosten	275.000	435.000	315.000	200.000	175.000
totaal per jaar	**400.000**	**435.000**	**665.000**	**10.250.000**	**6.175.000**

In het meerjarig investeringsprogramma (IP) zijn de onderstaande investeringen opgenomen voor het realiseren van een waterberging:

IP 2023: grondaankoop waterbergingskelder en vijver Centrum/Oost	3.500.000
IP 2024: vuilwaterbergingskelder Centrum/Oost	135.000
IP 2025: vuilwaterbergingskelder Centrum/Oost	6.394.000
Totaal beschikbare dekking	**10.029.000**

Met de gekozen, verbeterde oplossing voor het waterprobleem in de wijk, zal geen uitvoering worden gegeven aan deze investeringen. Voorgesteld wordt om deze investeringen te herbestemmen voor de Overdekte gracht.

Daarmee is in het investeringsprogramma 2023, 2024 en 2025 voor aanleg van de Waterberging in totaal € 10.029.000 beschikbaar. De raming voor de aanleg van de Overdekte gracht bedraagt echter € 17.925.000. Voorgesteld wordt om € 7.896.000 extra krediet beschikbaar te stellen voor de realisatie van de Overdekte gracht.

Effect op de begroting en rioolheffing
De extra investering zal leiden tot een verhoging van de kapitaallasten van € 142.000. Deze extra kapitaallasten worden gedekt uit de rioolheffing, die hierdoor zal stijgen met circa 1,5% (dat is € 3,07 per perceel). Het effect op de woonlastennota is daarmee beperkt. De stijging van de rioolheffing gaat in als de investeringen voor de Overdekte zijn afgerond (planning 2028).

Uitgangspunt bij deze kapitaallasten is een afschrijvingstermijn voor de Overdekte gracht van 100 jaar. In Hilversum wordt voor riolering een afschrijftermijn van 75 jaar gehanteerd. Voor de Overdekte gracht is deze afschrijvingstermijn langer omdat de Overdekte gracht in Hilversum Oost in droge zandgrond ligt en bestaat uit een gewapende betonconstructie. Uit inspecties van transportleidingen met grote diameters in dit deel van Hilversum blijkt dat een levensduur van 100 jaar realistisch is.
De beheerlasten van dit nieuwe riool zijn vergelijkbaar met beheer van het huidige transportriool, deze zijn gedekt in het GWP.

Medefinanciering
Vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is er een Impulsregeling klimaatadaptatie. Voor de maatregel Overdekte gracht zal een aanvraag worden ingediend. Ook zal gekeken worden of er andere subsidiemogelijkheden zijn. Als dat lukt zal dat in mindering worden gebracht op het krediet.

Uitvoering
Na vaststelling zijn dit de fasen die volgen met doorlooptijden:
- 2024-2025 technische uitwerking, onderzoeken uitvoeren, plan uitwerken voor verleggen kabels en leidingen, toekomstig beheer en onderhoud, zo mogelijk koppelkansen met andere taakvelden meenemen en opstellen communicatie/participatieplan.
- 2025-2026 aanbestedingsprocedure en contracteren: vanwege de omvang van het werk is een Europese aanbesteding nodig.
- 2027-2028 uitvoering. De planning van de realisatie is mede afhankelijk van de uitvoering van andere grote projecten in Hilversum Oost. Dit zal tijdig afgestemd worden om onder andere de verkeersstromen, bereikbaarheid voor hulpdiensten goed te organiseren en overlast voor omwonenden en weggebruikers zoveel mogelijk te beperken. Uitvoering van de Overdekte gracht is voor eind 2030 gereed, binnen de uitvoeringstermijn van het GWP.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,	13 februari 2024
de gemeentesecretaris,	de burgemeester,
mr. C.P. Torres Barrera	dr. ir. G.M. van den Top